

ime, njiju čast — vse bi bilo h kratu izgubljeno! Jecljal je torej:

„Vi ste lopov, ki bi hotel od nas le denar. Pa naj se še pomaga ljudstvu, naj se mu stori kaj dobrega in pomore takim lumpom!“

Moja mati, ki je bila vsa iz sebe, je vskliknila h kratu:

„Pojdiva! Pojdiva!“

Ker so bila vrata zaprta, je dejal:

„Ako mi ne odprete takoj, Vas dam jutri radi krajšanja prostosti spraviti v zapor.“

Jaz sem bil obdržal svojo hladnokrvnost; odprl sem jima vrata, ter videl, kako sta izginila v temi.

Tedaj pa se mi je zardelo, kot da sem stoprav sedaj osirotel, kot da so me stoprav sedaj zapustili, ter pahnili v bedo. Neznosna žalost, mešana z jezo, sovraštvom in gnevom, se me je polastila; celo moje bitje je bilo razburjeno, proklinjal sem pravico, čast, vse, vse . . . Stékel sem za njima ob Seni navzdol, zakaj čez to sta morala, ako sta hotela priti na kolo-dvor v Chatou.

Kmalu sem ju bil dotekel. Groznočrna noč se je bila naredila. Tihimi koraki sem se plazil po travi za njima, tako, da me nista slišala. Oče je dejal:

„Ti si vsega tega kriva! Zakaj si ga hotela po vsej sili videti? Od daleč bi mu bila lahko pomagala, ne da bi se pokazala! Čemu ti nevarni poseti, ko ga vender ne moreva priznati za svojega sina!“

Tedaj pa sem prosečim obličjem skočil pred nje, jecljaje:

„Saj vidite, vi ste moji stariši! Enkrat ste me že zavrgli, ali me bodete sedaj zopet?“

Tedaj pa, gospod predsednik, dvignil je on na mene roko — prisežem Vam to pri svoji časti, pri postavi republike — udaril me je, in ko sem ga prijel za vrat, potegnil je iz žepa samokres.

Meni se je stemnilo pred očmi; svoje kladivo sem imel v žepu; in začel sem ž njim biti po njem, kolikor sem mogel.

Tedaj pa je ona začela vpiti: „Pomagajte! Uboj!“ ter me zagrabila za brado. In tedaj, se mi zdi, sem ubil tudi njo. Ali morda vem, kaj sem naredil v onem trenutku?

Ko sem ju potem videl, oba ležeča na zemlji, sem ju vrgel, ne da bi se kaj obotavljal, v Seno.

Tako! — In sedaj sodite!

* * *

Zatoženec je zopet sedel. Radi te izpovedi se je odložila razprava do druge sejne dobe.

Ta bode kmalu tu.

Ako bi bili mi porotniki, kaj bi pač naredili s tem morilcem?

Svatopluka Čecha: Slavija.

(Prosto pripoveduje A. Zavadil.)

Med sedaj živečimi češkimi pesniki so najbolj priljubljena tri imena: Sv. Čech, Jaroslav Vrchlický in Adolf Heyduk, ki so zares krasno trozvezdje na obzorju češke književnosti. Zlasti pa se je Sv. Čech omilil vsem slojem češkega naroda. Ideal mladine in dijakov, iskren prijatelj delavcev-trpinov, plemenit in kratkočasen spremljevalec narodno-mislečih devovk po slovstvenih livadah je Sv. Čech svojim rojakom nekak narodni svetnik, vse ga obožuje. Rojen 1846 v Ostředku na Češkem živi le svojim krasnim pesniškim sanjam; nemarajoč za puhlo posvetno slavo odklanja vse venljive lovre, in dočim se sam s svojim duhom vzpenja v zvezdne kraje, mu je edino veselje, blažiti človeško bol, tešiti v nadlogah, navduševati in krepiti v narodnih borbah. Na Češkem bi se smatralo za greh, ako bi kdo ne poznal Sv. Čecha, in ker pesnik goji nehlinjeno, pravo slovansko ljubezen do vseh slovanskih plemen, želim s tem veleumom nekoliko seznaniti tudi čitatelje „Novic“ in v to svrho navedem tukaj vsebino njegovega najbolj občudovanega eposa „Slavija“, kakor se mi je ohranila v spominu še izza dijaških let — pozabiti mi je itak ni možno.

Ladija „Slavija“ se vozi po Črnem morju in na tej so zbrani zastopniki vseh slovanskih rodov. Na krovu zamišljen stoji češki popotnik. Bol tare njegovo rodoljubno srce, ker je njegova domovina toli nesrečna. V tem je zaslišal globok vzdihljeje, in ko se je ozrl, je zagledal malo v stran svojega prijatelja Rusa vsega otožnega. Pristopil je k njemu ter ga milosrčno vprašal, kaj je vender vzrok njegove žalosti? Ko je videl Rus, da ima ž njim brat Čeh odkritosrčno usmiljenje, mu je začel pripovedovati dogodbo svojega življenja, ki mu provzroča toliko bolečin:

Nekoč v pozimskem večernem času sem jahal skozi temen gozd v poljski deželi. Nakrat se mi je zazdelo, kakor bi videl bližati se vešče, ali kako sem se prestrašil, ko sem spoznal, da so to bliščeče oči lačne volčje tolpe. Izpodbodel sem konja — a ko so bili volkovi vender že preblizu, sem vstrelil ter zadel prvega. S tem sem za nekaj hipov ustavil divje zveri, ki so se vrgle na mrtvega tovariša, ga takoj raztrgale in požrle, ali kmalu so bile zopet za menoj. Zagledal sem še pred seboj, kako so mi prihajali iz bližnjega gozda ljudje z bakljami na pomoč, ali volčje pijavke so že prijele mojega konja za vrat. Konj se je strahovito vzpenjal vsled bolečine in končno sem z volkovi vred padel v globok prepad. Pri padcu sem izletel iz stremenov ter padel v omedlevico . . .

Po dolgem času sem se zopet osvestil. Ležal sem v mehki postelji in takoj sem spoznal, da mi streže skrbna roka. Pri peči je neka starka prebirala jagode na rožnem vencu. Ali v tem sem zagledal malo v stran od postelje devojko, zalo kakor angelj. Deviška sramežljivost je obsevala njen ljubki obrazek

in v teh krasnih, kakor dva studenca jasnih oči h je utonilo moje srce. Hotel sem vstati, ali rana me je hudo zaskelala. O kako me je nežno prosila, naj ležim mirno ter se naj vsaj v boleznih varujem. Vprašal sem jo torej, kje da sem? „V hiši poljskega plemenitaša ste, toda zdaj le mirujte, da kmalu zopet okrevate“ in potem je zbežala iz sobe. Malo nato je prišel k meni še čvrst, pa resnoben poljski plemenitaš, Jadvige oče, in ž njim sem se razgovarjal dolgo in prijateljsko. Ali neka čudna senca je spreletela njegov, sicer mili obraz, ko sem mu dejal, da sem rodod Rus.¹⁾ Iz tega, kako se je vedel in kako je govoril, sem spoznal, da ni navadni brezbrizni kmečki plemenitaš, temveč jako izobražen in iskren narodnjak. Ali ona devojka od tistega časa, ko sem se po onem usodnem padcu zopet zavedel, ni prišla več k meni, dasi sem mislil nanjo vsak hip. Le zgovorna in prijazna starka mi je od nje donasala marsikake priboljške. Ko pa sem nekoč dobil od nje poljsko knjigo, sem videl, da je bila v nji pesem „Molitev“ od Mickiewicza,²⁾ v kateri prosi dični pesnik, naj Bog kaznuje krute morilce Poljske, ki je vsa s solzami skoro da premočena.

Novice.

— **Osebnosti vesti.** Sekcijski svetnik v trgovinskem ministrstvu g. dr. Edvard Urbantschitsch je imenovan ministerijalnim svetnikom. — Imenovani so: davčni pristav g. Josip Vardjan davčnim kontrolorjem, davčni pristav gospod Jakob Milavec davčnim oficijalom, davčni praktikant gospod Rajko Mlejnik in pomorski podčastnik gosp. Matevž Habjančič za davčna pristava. — V področju graškega poštnege in brzojavnega ravnateljstva so imenovani poštnim asistentom sledeči praktikantje: Pavel Marčič za Maribor, Karol Pšeničnik in Jaroslav Novotny za Zidan most in S. Hrovatin za Ptuj. — V ministrstvu notranjih del službujoči okrajni glavar, gosp. Markvart baron Schönberger, je dobil naslov in značaj deželnovladnega svetnika.

— **Učiteljske vesti.** Deželni šolski svet je imenoval za nadučitelje na sedanjih svojih mestih gg.: Fr. Kutnarja v Žužemberku, Jakoba Stuparja na Brdu, Vinkota Berčeta v Št. Janžu in Fr. Škulja v Trziču. Gosp. Fran Punčuh v Vipavi je imenovan nadučiteljem v Vrhopolju. Definitivni sta postali gdč. Frančiška Martinčič v Vrbovem in gdč. Ana Tome, ki pride iz Blok v Stopič. Na lastno prošnjo so premeščeni gdč. Terezija Bole iz Vrabč v Vrhopolje, gosp. Fran Reiniger iz Kočevja v Drago, in nadučitelj v Mošnjah g. Ignacij Rozman v Veliki Podlog. Učitelj v Starem trgu pri Ložu g. Gašpar Gašparin je šel v pokoj. Šolskemu vodji

¹⁾ Poljaki strupeno sovražijo Ruse, ker domnevajo, da so oni provzročili propad poljskega kraljestva. »Moskva« (kar pomeni splošno Rusa, ker je bila Moskva svoje dni glavno mesto Rusije in še zdaj velja Rusom kot sveto mesto) je najhujša psovka med Poljaki. Dasi je carica Katarina II. zadala smrtni udarec poljskemu kraljestvu, prvi in pravi vzrok so bili vendar Poljaki sami, predvsem pa njih plemenitaštvo.

²⁾ Adam Mickiewicz, najslavnejši pesnik poljski in slovanski sploh, se je rodil dne 24. decembra 1798 v Novgorodku v Litvi, umrl 28. novembra 1855 v Carigradu.

v Črnomlju gosp. Franu Šetini je bilo na podladi inspekcijskega poročila izrečeno priznanje.

— **Odbor za napravo obleke ubogim šolskim otrokom ljubljanskih mestnih šol naznanja**, da se bode razdelitev vršila v nedeljo dne 14. decembra ob 11. uri dopoldne v telovadnici I. mestne deške ljudske šole (Komenskega ulice) Odbor izreka vsem p. n. dobrotnikom najtoplejšo zahvalo in vabi najljubše k razdelitvi.

— **Električna železnica.** Včeraj je bil komisijonalni ogled proge in je bilo sklenjeno, da se postajališče pred vojaškim skladiščem na Dunajski cesti opusti in da bo odslej postajališče samo pri pošti.

— **Prešern v Volapūku.** Prijatelji Volapūka imajo svoje posebno glasilo. V tem listu je priobčil gosp. Fr. Pokorn v Ljubljani zdaj zopet nekaj prevodov Prešernovih pesmi.

— **Hvalevreden čin krške občinske hranilnice.** Krška občinska hranilnica je pričela razposojevati proti navadnim obrestim denar vsem onim vinogradnikom, ki svojega vinskega pridelka ne morejo takoj prodati, da se jim na ta način vsaj za nekaj časa pomore iz denarnih stisk. Dotičnik mora vrniti posojeno mu vsoto, kadar vino prodaja, vsekakor pa ob določenem roku. Tako bodo vinogradniki lažje čakali s prodajo, dokler kupčija ne postane boljša. Posojilo dobivajo tudi vinogradniki iz drugih krajev. — To je sicer dobro, toda ustanovitev okrajne vinarske zadruga bi bila še bolj na mestu.

— **O zavarovanju zasebnih uradnikov za starost in onemoglost in nedeljskem počitku v odvetniških in notarskih pisarnah se nam poroča:** Ti vprašani je državni poslanec vitez pl. Berks zopet sprožil. Vsled inicijative društva, slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju je prve dni tega meseca opozoril načelnika socijalnopolitičnega odseka dr. Grossa, da je že preteklo poldrugo leto, kar se je predložil načrt postavi o zavarovanju zasebnih uradnikov; rekel mu je, da nikakor ne gre, da bi tako važna stvar v odseku zaspala, to tembolje, ker je v širših krogih obudila upanje na ugodno rešitev. Nadalje se je tudi predložil socijalnopolitičnemu odseku predlog zaradi uvedanja nedeljskega počitka v odvetniških in notarskih pisarnah. Vprašal je torej načelnika socijalnopolitičnega odseka, če je isti voljen potrebno ukreniti, da bodeta te dve zadevi kmalu rešeni. Načelnik tega odseka, dr. Gross, izgovarjal se je na poročevalca dr. Fořta. Dr. Fořt pa je trdil, da bode o prvi zadevi poročal, kakor hitro mu bodo to dopuščale razmere v zbornici, zlasti ker je vprašanje o zavarovanju za starost in onemoglost itak tudi točka o čeških spravnih predlogih. Glede nedeljskega počitka je pa poročilo izgotovljeno, ter tudi že na dnevnem redu in se bode o njem razpravljalo, kakor hitro mine sedanji kritični položaj v zbornici.

— **Žalosten slučaj.** Župnik gosp. Strnad v Bistrici, občina Pulst na Koroškem in njegov kapelan g. Tomo Mažek nista bila prijatelja. Nedavno tega se je župnik gosp. Strnad, ko je pri maši zavžil vino, hipoma nezavesten zgrudil. Šele tekom nekaj ur se je zavedel. Izkazalo se je, da je bilo mašno vino zastrupljeno. Listi poročajo, da je sodišče dalo kapelana gosp. Mažeka zapreti, ker leti nanj sum, da je vino zastrupil.

— **Umrla je v Krškem gospa Marija Premrou,** so-proga e kr. notarja v Kobaridu in hčerka g. dr. Mencingerja. Umrla je še v cvetoči mladosti in kdor jo je poznal, moral jo je spoštovati in čislati radi njenega milobnega in rahlega srea. Prav zlata ljubezen vezala jo je z očetom, in kakor poznamo vzornega rodoljuba, bo komaj prenesel udarec, kojega mu je prizadela smrt jedine hčerke, ki je morala tako zgodaj usahniti Blagemu možu in celi prečastiti njegovi obitelji naše najodkritosrenejše sočutje!

— **Saltomortale pred naborno komisijo.** Pri Židanu je bil te dni naknadni nabor, na kateri je prišel tud-

Poučni in zabavni del.

Svatopluka Čecha: Slavija.

(Prosto pripoveduje A. Zavadil.)

(Konec).

Spomladanska voljna sapica je pihljala po kraju, ko sem prvokrat zapustil bolniško posteljo. Gostoljubni gospodar me je še prijazno ustavljal in meni je to bilo celo po volji zaradi — Jadvige. Nekoč sem se izprehajal po grajskem vrtu. Ko sem se bližal k hladnici, sem začul, da ondi Jadviga poje in poje o ljubezni: „Čudno, čudno hrepenenje se je vtihotapilo v moje srce. Sama ne vém, ali bi se veselila ali jokala. Ustavi se nad menoj, sivi oblaček, vzemi to neznano hrepenenje s seboj in izjokaj ga v solzah v široko morje. Ali pa si ulovim škorjančka in mu uložim to svoje hrepenenje v kljunček, da ga potem izpoje tam visoko pod nebeškim obokom. Ali žal! Oblaček je že izginil za goro, škorjanček pa v oblakih, le to čudno hrepenenje mi ne izginja iz srca“.

Obmolknila je in jaz sem neopaženo stopil v hladnico. Spoznal sem, da je to čudno hrepenenje njena skrivana ljubezen do mene in to je bila za me omamljiva blaženost. In ta me je končno toli premagala, da sem se sklonil pred njo, ter iz stisnjenih prs vzdihnil: „Jadviga, jaz te ljubim! Ti si za me na svetu najdražji biser. Vsa moja usoda se trese na tvojih ustnih — povej, ali bom živel v rajju ali mrel žalosti? O povej, povej!“ Tresla se je in solzica ji je zablestela v očesih, ko mi je dejala: „Jaz sem Poljakinja, gospod! Nikdar ne dobi Rus moje roke in oče moj bi tudi nikdar ne privolil k temu. Bodite srečni, meni ostanete vedno dragi, toda drugače ne morem ravnati, kakor mi velewa sveta bolečina nesrečne moje domovine“. Zaman sem jo prosil, da ljubezen ne pozna mržnje; končno sem pohitel k njenemu očetu, ter z vso strastjo ljubečega srca prosil za Jadvigo. Ali ta je srdito prijel za držalo dragocene karabele, ter mi ukazal, naj mu sledim v drugo sobo. Stopila sva v polumračno dvorano; le svetilka je z brlečo lučjo obsevala podobo Matere Božje Čenstohovske. Po stenah so bile razobešene slike plemenitaževih prednikov in njegove rodbine: „Semkaj zahajam vsak dan molit k Bogu!“ In v tem je snel zagrinjalo iz neke slike, na koji je bila podoba lepe gospe, kakor Jadviga, ki pa je zelo otožna gledala na naju iz okvira. Tik nje pa je bila druga slika. Brhek mladenič v vojaški obleki je razodeval s svojimi iskrenimi očmi, da hrabrost biva v njegovih prsah. „Glej“, je dejal plemenitaš, „to je moj pogumen sin, moja nekdanja nada. Upal sem, da on kot mož obudi narod k novi moči in povzdigne moj rod; ali nekoč je na skrivnem pobegnil, le puško je vzel seboj kot zvesto družico. Doma je pustil pismo, ki se je v njem

opravičeval, da ne more več gledati na trpečo domovino, da mora oditi ter jo rešiti. Ali kmalu potem smo izvedeli nad vse nesrečno vest, da ga je nevarno ranilo kopje ruskega kozaka in zdaj najbrže kje gine v hladni ječi. Moja soproga, ki jo vidiš na prvi sliki, ko je izvedela o sinovi nesreči, je od tistihmal sahnela in venela, kakor izpodlomljen cvet in bolečina jo je končno ugonobila“. In pri teh besedah so bliski švigali iz mračnih plemenitaževih oces, naposled je razburjeno dejal: „Zdaj poznaš mojo usodo! Povej torej: Ali Rus, ki mi je pokončal vse, kar je bilo dragega mojemu srcu, ki je mojo domovino pomandral v blato, ki me je oropal žene in sina in vse sreče — ali bi bi smel ugrabiti še zadnji moj dragulj, ki me še teši na stara leta, namreč mojo edino hčer? Ti si Rus in to je nepremostljivo brezno med nama; nič ti ne pomagajo prošnje, le sliši zdaj mojo slavno prisego: „Dokler bo le ena iskrica življenja grela moja prsa, moje hčere ne ugrabi preklete ruske zemlje sin“.

Kakor strela so me zadele te besede in sam ne vem več, kako sem izpeljal konja iz nesrečnega mi kraja, kjer sem zapuščal razvaline svoje sreče, svojega raja. Prejahal sem v gozdu brezov mostič ter se ustavil pri kapelici. Konj se je jel pasti in jaz sem pohitel v kapelico ob poti in v njej sem, o Bog, zagledal, kako Jadviga kleči pred sliko Matere Božje, nič ne sluteč, kdo poslušaja njeno ihtenje in zdihovanje: In tam je klicala vsa potrta k svoji ranjki materi: „O zakaj si mi umrla, draga mati, zakaj na me ne gledajo več tvoje ljubeznipolne oči, zakaj si ne morem na tvojem srcu olajšati svoje bolečine? Ti bi potešila svojo hčerko ter osušila njene solze s svojo materinsko ljubeznijo — toda zdaj vse zaman! Ti v grobu trdo spiš! Na sv. altar svoje nesrečne domovine polagam zdaj svojo ljubezen, svoje krvaveče srce, potrto mlado življenje.“

Srce se mi trga, a raje umrem, kakor da se izneverim svoji domovini. A ta moja bolečina je še večja, ker po tej usodi trpi še drugo srce; o draga mati, tudi njemu izprosi v nebesih srčni mir, da ložje pozabi, mene pa le vzemi kmalu k sebi v nadzvezdne kraje“.

Komaj sem dihal zadaj pri kapelici. A grozna misel mi je šinila v glavo: kaj, ko bi jo ugrabil ter ž njo ubežal? In s to mislijo sem se približal Jadvigi, ter jo prosil, naj gre zdaj z menoj v mojo domovino. S solznim očesom je dejala: „Ne, z Bogom bodi! Za vselej nas loči očetova volja. In ko sem jo hotel objeti ter odnesti, je mahoma potegnila iz zanedrija ostro bodalce. Oko ji je žarelo od gneva in ponosno stoječ mi je dejala: „Proč, odidi, drznež! Nikdar s silo ne upogneš svobodnega poljskega dekleta! Ali meniš, da so močnejše moške mišice, kakor ona ljubezen, ki sem jo premagala? Z Bogom bodi, z Bogom za vselej!“ In njena lica so žarela od dekliškega ponosa. In vendar odhajajoč mi je še enkrat rekla s

tresočim glasom. „Z Bogom bodi!“ ter potem izginila v goščavi proti gradu. Od tistega časa se je vsaj nekoliko zacelila srčna rana; ali rana je danes zopet omladela, ter me zaskolela veliko hujše, kakor kdaj poprej. Danes sem zazrl na tej ladiji Jadvigo z njenim očetom. Ali svoje vznemirjeno srce hočem utešiti z iskreno ljubeznijo do svoje domovine. Ako ne smem ljubiti Jadvige, hočem tem iskreneje ljubiti svojo domovino!

Med govorom pa je k njima prestopil brat Ivanov Vladimir, ter je pripovedoval, da je na ladiji neka jako zala Poljakinja s svojim očetom. „Zaljubljen bi se v njo, ako bi ne bila ljubezen prazna beseda. Škoda, da je moje načelo: Nič!“ je dejal. „Nič je naše bitje, nič smoter našega življenja, nič je tudi tista puhla beseda, ki jo imenujete ljubezen, vse na svetu je nič, le prevara in goljufija. In Rusija, naša domovina? Na videz mlada, še le stopa v življenje, a verige suženjstva jo kruto oklepajo. Nič mi ne ugovarjajte, da ni tako! Med našimi načeli je nepremostljiv prepad! Toda ne! Jaz sem brez načel! Le semintja se mi zdi, da moram seči po kiju, ter udarjati, kakor grom, uničevati brez odmora ta stari svet, ničvredno družbo, uničevati vso hudobijo, glupost in revščino ljudi!“*) V tem se je dalo na ladiji znamenje z zvonom, da se zberejo vsi k skupni pojedini.

Okoli jadrnika na „Slaviji“ so se zbrali vsi sinovi raznih slovanskih plemen. In dasi govori vsak v svojem jeziku, drug druga razume in na videz je med njimi ubrana sloga. Ali to ni trajalo dolgo in stara slovanska nesloga je završela po celi ladiji. Srb se prička s Hrvatom, a tudi med ostalimi slovanskimi rodovi se širi prepir, narodne šege, jezik, zgodovina, in celo vera jih loči. Po strani sta vse to opazovala Ivan s svojim prijateljem Čehom in Ivan je dejal: „Glej, da sem imel prav, da se morajo Slovani vladati z železno roko, da med njimi ne razsaja prepir“.

Med tem pa je nastala na morju grozovitna nevihta. Bliski so le švigali semintja, potovalci so se skrivali v kajute, le Ivanov brat Vladimir se je z veseljem oziral na krovu okoli, njegovemu srcu je ugajala ta nebrzdana moč naravnih življenj, to je nekam bilo balzam v njegovo enako razburkano srce. Kapitan ladije ukazuje med tem mornarjem, naj skrbe za rešitev ladije, a ti so se povelju uprli, češ, da ne izpolnijo ukazov kapitanovih, dokler ta ne izpusti iz ječe dveh njih tovarišev. In ker o tem ni hotel kapitan ničesar slišati, so ga umorili. Potem so se zbrali na posvetovanje, kaj imajo zdaj početi. Tudi Vladimir je k njim pristopil, a mornarji so ga hoteli ubiti, da nimajo priče za svoje hudodelstvo, a neki mornar se je zanj potegnil pri sodrugih, češ, da ga pozna, da

*) To »ptič« itd. je Credo Nihilistov, ki so ruski anarhisti, zelo razširjeni in nevarni, ker imajo svoje člane tudi med najvišjimi sloji ruske družbe.

je Vladimir enak rogovilež in nezadovoljnež z ljudmi in obćim rodom kakor oni. Ali v tem se je na tihem zmuznil brat Vladimirov Ivan v spodnji del ladije. Bil je skrit, ter opazoval ves krvav prizor. Kaj je imel početi? A ohrabil se je za energično delo ter stopil prvokrat, odkar je bil na ladiji, v kajuto Jadviginega očeta. Začudeno ga je gledal strogi plemenitaš in na Jadvigi se je videlo, kako jo je iznenadil Ivanov prihod. Ali vest, ki jo je jima prinesel, je bila, važna in zdaj so morali hitro ravnati, da rešijo Slavijo. Grof se je prepasal s karabelo ter odhajal z Ivanom, Jadvigo pa je pustil v kajuti samo, dasi je hotela biti očetu po strani. Zato je Ivana tako milo za prosila, naj varuje drago ji očetovo življenje, kar je Ivan obljubil z največjim srčnim veseljem. In takoj sta stopila Ivan in grof v zbor še vselej se prepirajoćih Slovanov. Te je osupnila vest o uporuh mornarjev in o umoru ladijinega poveljnika in izbravši si Ivana vodjem so planili na hudodelce. Vnela se je huda bitka; hudodelci so že omagovali, a v najhujšem jim je pripomogla strela, ki je udarila v jadrnik, da je začelo goreti. V zmešnjavi, ki je zdaj nastala, so se hoteli mornarji rešiti na rešilnem čolnu, samo na svojega vodnika Petra so še čakali. Ta pa je v svoji pohotnosti hotel ugrabiti še Jadvigo, ki jo je že nesel k rešilnemu čolnu. V tem ga je srečal Vladimir, ki je razmišljaj, ali ima zapustiti brata v potapljaći se ladiji, ali rešiti svoje življenje s puntanimi mornarji, h katerim ga ne vleče ljubezen, temveč ga družijo z njimi samo skupna mržnja do ljudi. Ko pa je zagledal Vladimir, kak plen ima puntar v naročju, vskipi v njem gnev in hoče pohotneža pobiti na tla. Vname se boj med Vladimirjem in Petrom. Vladimir nevarno ranjen se zgrudi na tla, ali Jadviga, ki jo je Peter med bojem pustil iz naročja, je porabila ta trenotek in vskliknivši: „Z Bogom, oče, z Bogom!“ se je vrgla v morske valove, da se reši iz oblasti pohotnega lopova Petra. Dve srca sta se stresli pri Jadviginem obupnem vskliku. Hipoma sta bila Ivan z Jadviginim očetom pri hudodelcu, ki je padel preboden na tla. Ivan pa je skočil v razburkane valove in kmalu je držal v naročju ljubljeno bitje. Jadviga se je sicer v valovih onesvestila, a močna rama Ivanova jo je rešila pred gotovo smrtjo. Jadviga je ležala dolgo v nezavesti, oče je jadikoval in tarnal pri njej. Končno se je vrnila Jadvigi zavest in prva njena beseda je bila: „Kje je Ivan?“ Ivan pa je s sodrugih pogasil ogenj na ladiji, ter jo zdaj vodil, ker mornarjev tu ni bilo več. Med tem pa je pristopil k Jadviginemu očetuh Ivanov prijatelj Čeh, ter ga prosil, naj da Jadvigo Ivanu. saj vidi, kako se ljubita. „Ne“, brani se starec, „tvoje besede vzbujajo le žalost in gnev v meni, jaz sem prisegel, da, dokler bom živel, Rus ne dobi žive moje hčere“. Ali Čeh mu je prigovarjal: „Toda sama nebesa so te oprostila, da te tvoja prisega ne veže več. Pred malo trenotki je

morje vzelo tebi hčer, in ti si se tudi živega že videl v grobu; Ivan ti je vrnil hčer, tebi življenje, ti pa zato hočeš njegovo življenje uničiti?"

Grof je gledal čmerno pred se, v njegovih prsih je vse vihralo. In ko je šel ravnokar mimo Ivan in skromno pogledal Jadvigo, ni se mogel več premagovati ter zašepetal: „Moj sveti gnev in bol, moje hladno srce in mržnjo v njem, tudi moja prisega — vse si premagal. Izročam ti svojo hčer. Glej, peljal sem se, da poklekнем na grob svojega sina in med potjo sem našel drugega“. In ko je Jadviga vsa blažena počivala v Ivanovem naročju, je zastokal umirajoč ranjeni Vladimir: „Tudi jaz ti želim vse dobro — bodi srečnejši kakor jaz, naj se te ne dotakne taka burja, kakoršna je divjala v mojih prsih in v mojem srcu“.

Zdaj pridejo še vsi Slovani, kar jih je bilo na ladiji, k srečnima zaročencema, vsi so zopet složni, ter se vesele Ivanove in Jadvigine sreče in z združenimi močmi pripeljejo končno Slavijo v varno pristanišče.

Maček.

(Češki spisal Ivan Neruda).

Sedel sem v uredništvu ter sesal s polnim duškom modrost dunajskih listov. Nekdo boječe potrka. Pride kmečki človek z vrečo v naročju. Aha — naročnik.

„Sluga sem! Česa želite?"

„Prosim, prinesel sem tistega mačka“.

„Kakšnega mačka?"

„Saj ste imeli v listu, da se išče in kupi trobarven maček, ter da se zanj da 100 gld. Torej sem ga prinesel“.

Bil sem v zadregi, vem, da smo to imeli v časniku, ali ne vem ničesar natančnejšega. Kaj sedaj odgovoriti?! Kmetič hoče razvezovati vrečo. „Pustite, pustite“, prosim ga hitro. „To ni tukaj — še povedati vam ne morem, kje je to — vprašajte morda pri ptičarju“.

„Pri ptičarju?" vpraša nezaupljivo, „kaj pa bi ptičar delal z mačkom?"

„Ali on ve, kdo ga išče — srečno!"

„Dam ga za petdesetak“, se obotavlja kmetič izkušajoč, ali bi si jaz ne maral toli lahko prizaslužiti teh drugih 50 gld.

„Hvala — hvala!"

Odišel je.

Sedim tiho in se nasmehnim. Papež Gregorij Veliki je imel ljubčka mačka, Pio nono se je tolažil z lepimi mački nad izgubo posvetnega gospodstva — morda sem si imel vender-le kupiti za-se trobarveneža. Toda še imam za petrolej, še nisem tako reven kakor Petrarka, ki mu je morala mačka svetiti s svojimi očmi, ko je koval stihe — kadar bom toli ubog,

kupim si za stotak mačka. V tem — mijavkanje za vratmi.

Drugi kmetič! Porinil je kapico na stran ter takoj razvezoval vrečo.

„Pojdi, Pepek!"

Pepek je iztekkel ter skočil na mizo. Zbežal sem v drugo sobo.

„Prosim lepo, Pepek Vam ne stori ničesar. Torej, tukaj ga imate!"

„Ali jaz ga nočem!"

„Kako pa ga nočete, saj ste to naznanili v listu!"

„Jaz — sem že včeraj kupil dva —“ jecljam ter zardevam v ušesa nad lastno svojo lažjo.

„Hm, pa je tako lep — dam ga ceneje. Ali ni res, da je lep?"

„V istini lepa živalica! Debela glava tako lepo slikana, samo te bleščeče rumene oči v njej niso lepe — trobarvene mačke imajo vse rumene oči“.

„Kje pa bi ga kupili?"

Že sem imel na jeziku, da v „zoologičnem vrtu“, toda revež se mi je smilil. Nakrat — rešilna misel!

„Saj ni trobarven?"

„Kako pa ne?"

„Lejte no: rujava maroga — siva — vaš maček ima pet barv, taki nimajo cene“.

Kmetič si žalostno žoka upirajočega se in mijavkajočega Pepka zopet v vrečo ter odhaja.

Kakor bi bili naši uredniški prostori postali nakrat shajališče mačkov . . . Od vseh krajev češke domovine so se zbirali. Blažena domovina! — trobarven, tako imenovani „španski“ maček, je istinita posebnost, vzlic temu, da njegov meh nima nikake cene, ali česa, razven soli, ne najdeš na Češkem?! — Vtakni v časnike, da se še niso nikdar rodili človeški štirnajstorki in navedli ti jih bodo, da bodo ulice pred našim uredništvom vse polne vozov s štirnajstorki. V treh dneh so nam prinesli toli mačkov, da smo ž njimi mogli založiti vse ženske samostane, napolniti vse nebrojne „mačje bolnišnice“ v Carigradu in Kahiri, da smo mogli izvoziti več naloženih ladij z mačkami na Novi Zeland, kjer je jako malo mačk in bi še mogli ostruniti vse gosli tega sveta z najboljšimi „kvintami“.

Spočetka smo vse to prenašali še kolikortoliko s humorjem. Včeraj ob šestih v jutro je nekdo močno pri meni pozvonil. Prestrašena služkinja je pridrvela — jaz sem seveda še spal — češ, da nekdo vpraša, stanuje-li tu tisti gospod od uredništva, ki kupuje mačke! In na večer me je zopet poklical natakarkar iz gostilne, da me baje išče neka gospa. Pred vratmi je stala ženska z mačkom.

Ali dan pozneje smo že nemeli. Kadarkoli so zaškripale elegantne, lesene stopnjice, vodeče k uredništvu, hitro smo vsi zbežali v zadnje sobe.

Dan pozneje pa so rekale že naše postrežnice vsakomur, kdorkoli je prišel: „Gospod je ravnokar